

## 2. 1. *všetci vedia všetko*

Všetkých sedem miliárd ľudí na svete vie inštinktívne „všetko“. Všetci hovoríme nejakým jazykom – používame komplexné gramatické štruktúry a nevieme celkom, ako to robíme. Je to pre nás prirodzené. Všetci spievame piesne – používame komplexné štruktúry harmónie a kontrapunktu a netušíme, ako to dosahujeme. Jednoducho to robíme. Všetci sme brilantní inštinktívni herci v našom každodennom živote – vieme presne, ako sa máme usmievať na ľudí, ktorých máme radi, a ako byť rezervovaní voči ľuďom, ktorých nemáme radi. Ľahko vieme zahrať rôzne roly, pretože všetci máme inštinkt na imitáciu: sme imitujúce bytosti.

Všetci ľudia inštinktívne rozpoznávajú presnú symetriu, silný dej, dobre definovanú postavu a emócie. Máme výrazné a podvedomé chápanie narácie. Chceme si vždy znova a znova vypočúť príbehy, ktoré sme už počuli. Hltáme príbehy. Je to hlboko ľudsky charakteristická črta. Naša identita sú príbehy o tom, čo veríme, že sme. Od zvierat sa líšime schopnosťou vykladať príbehy. Niektorí vedci tvrdia, že naším šiestym zmyslom je v podstate zmysel pre rozprávanie.

Za tie roky som sa často pýtal študentov, aby mi povedali, aké fúzy musí mať hrdina, aby bol miláčikom publika. Ako sa ukázalo, o týchto veciach existuje spoločné inštinktívne povedomie. Väčšina hovorí, že hrdina by nemal mať fúzy, lebo „ľudia s bradami a fúzmi niečo skrývajú“. Je to klišé, áno, ale silné klišé. Dramatici ho musia brať do úvahy, ale aj režiséri zodpovední za herecké obsadenie.

## 5. 1. cvičenia

■  
Vyberte si nejaký parameter priestoru. Napríklad diamantovú baňu. Skúste si predstaviť, aké nástrahy sa skrývajú v diamantovej bani. Urobte výskum v knihách a v encyklopédiách. Vyhľadajte filmy, ktoré využili tento priestor. Kto je uväznený v pasci diamantovej bane? Ďalší výskum vás uvedie do celého univerza možností. Urobte zoznam rôznych nástrah v diamantovej bani. Umiestnite do bane Jamesa Bonda. Pridajte tam aj Alenku z ríše zázrakov, aj Kocúra v čižmách. Potom tam dajte svoju starkú, ktorá šla do bane na víkend.

■  
Zmeňte priestor v príbehu o Červenej Čiapočke: sci-fi, Červená Čiapočka u Eskimákov, na 42. ulici v New Yorku. Všimnite si, čo sa stane s príbehom.

■  
Vyberte si nejaký prvok a opíšte ho stereotypným spôsobom, ktorý sa používa vo filmoch a v hrách, aké poznáte. Navrhnite nový spôsob využitia. Rozbite kliše!

■  
Uvedomte si, že architekti celý život študujú priestor. Nájdite kamaráta architekta a otravujte ho. Požiadajte ho, aby vám odhalil detaily o priestorových nástrahách, na ktorých pracujete.

■  
Analyzujte rôzne priestory a zistite, aké informácie podávajú o hre: priestor nachádzajúci sa „nikde“ v hre *Čakanie na Godota*, priestory v Beckettových hrách *Koniec hry* a *Šťastné dni*, hrozivé izby u Pintera, námestia v renesančnej dráme, Théby v hrách z antického Grécka, „obývačka“ v televíznej soap opere, priestor Petra Greenawaya...

## 8. 2. cvičenia

■  
Vyberte si nejaké konanie. Napríklad, športové víťazstvo. Skúste si predstaviť, koľko možných nástrah sa za ním ukrýva. Koľko športov poznáte? Koľko športových aktivít je opísaných v encyklopédii? Existuje nejaký šport, o ktorom v Hollywoode ešte nenakrútili film? Prečo to ešte nerealizovali? Urobte si o tom výskum. Aká dramatická postava by sa mohla chytiť do pasce takéhoto konania? Následný prieskum vám ukáže celé univerzum možností. Ako by konala vaša starká, keby ste ju umiestnili do takejto situácie?

■  
Ako koná Červená Čiapočka vo vašej verzii hry? Beží, alebo sa ukrýva, koketuje, alebo ju niekto zvádza? Je táto situácia plná čarov, vojny, lásky, odplaty, prežitia, súťaže, úniku, prázdnin, hľadania, katastrofy, nenávisti, sna, vydierania, sebaklamu, zločinu, obetovania, objavu?

■  
Zvoľte nejaký prvok a opíšte ho stereotypným spôsobom, ktorý sa používa vo filmoch a v hrách, aké poznáte. Navrhnite nový spôsob, ako by ste ho použili. Rozbite kliše!

■  
Porovnajte sloveso „zdolať“ zo štandardnej akcie hollywoodskej filmovej produkcie so slovesom „vydržať“ zo štandardnej akcie európskeho umeleckého filmu.